

Катарина Радосављевић • Зорица Вукајловић
Ивица Жупањац • Јасмина Стојковић

Граматика 3

Српски језик за трећи разред основне школе

ГРАМАТИКА 3

Српски језик за трећи разред основне школе

Редакција Фондације „Алек Кавчић“

Аутори Катарина Радосављевић, Зорица Вукајловић, Ивица Жупањац,
Јасмина Стојковић

Рецензенти Жанка Селаковић, професор разредне наставе, ОШ „Стеван Чоловић“, Ариље
Драгана Вучен, професор разредне наставе, ОШ „Младост“, Нови Београд
Јелена Ллазић, професор разредне наставе, ОШ „Живко Томић“, Доња Шаторња

Главни уредник Крста Поповски

Уредник Ана Ћешић

Илустрације Горан Витановић

Фотографије Shutterstock, Wikipedia Commons

Лектура и коректура Данијела Иличин

Ликовни уредник Слађана Николић

Дизајн и прелом Слађана Николић

Издавач АрхКњига д. о. о.
Љубостињска 2, Београд

За издавача Оливер Кавчић

Штампа Штампарија Дунав д. о. о., Земун

Тираж 20 000

Прво издање, 2025.

ISBN 978-86-6130-067-7

CIP - Каталогизација у публикацији

Народна библиотека Србије, Београд

37.016:811.163.41(075.2)

ГРАМАТИКА 3 : српски језик и књижевност за трећи разред основне школе / Катарина Радосављевић ... [и др.] ; [илустрације Горан Витановић]. - 1. изд. - Београд : АрхКњига, 2025 (Земун : Дунав). - 64 стр. : илустр. ; 29 cm

Тираж 20.000.

ISBN 978-86-6130-067-7

1. Радосављевић, Катарина, 1981- [аутор]

COBISS.SR-ID 162471689

Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије одобрило је овај уџбеник за употребу у школама решењем број: 650-02-00197/2024-07 од 29. 1. 2025. године.

Водич кроз уџбеник	4
--------------------------	---

УЧИМ ДА ПИШЕМ ПРАВИЛНО

Подела речи на крају реда	6
Писање вишечланих географских назива	8
Писање сугласника Ј	10
Писање речце не уз именице и придеве	12
Писање имена народа	14
Управни и неуправни говор	16
Наводници	18
Писање наслова књига и часописа	20
Употреба великог слова у писању назива празника	22
Скраћенице мерних јединица	24

ЗАПАМТИ	26
----------------------	----

ВРСТЕ РЕЧИ

Градивне именице	28
Збирне именице	30
Род и број придева	32
Присвојни придеви	34
Градивни придеви	36
Личне заменице	38
Лице и број глагола	40

ЗАПАМТИ	42
----------------------	----

ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА

Састављам причу на основу задатих речи	44
Речи које значе нешто умањено и увећано	46
Основно и пренесено значење речи	48
Речи истог или сличног значења	50
Учимо лепо да комуницирамо	52
Речи супротног значења	54

ЗАПАМТИ	56
----------------------	----

ПРОВЕРИ ЗНАЊЕ	57
----------------------------	----

Провери знање о правопису	58
Провери знање о врстама речи	60
Провери знање о језичкој култури	62

Водич кроз уџбеник

Ознака радна свеска на почетку лекције упућује да у радној свесци, на назначеној страни, треба да урадиш задатке и тако поновиш знање стечено у претходним разредима. Иста ознака на крају лекције упућује да у радној свесци треба да урадиш задатке и тако провежбаш оно што је научено.

Да поновимо

На почетку сваке лекције одговори на питање или уради задатак који ће те припремити за нова сазнања.

Разговарамо

Одговори на питања и уради задатке о прочитаном тексту.

Учимо ново

Важни делови текста које треба да запамтиш

Занимљивост

Прочитај занимљивост и сазнај нешто ново.

Повезивање знања

Повежи знање из других предмета или српског језика са стеченим знањем.

Уз помоћ одраслих прочитај QR код и сазнај нешто ново.

Објашњење непознатих речи и израза

Кључне речи

Запамти

Понови научено.

ПРОВЕРИ
ЗНАЊЕ

Провери стечено знање.

**УЧИМ ДА
ПИШЕМ
ПРАВИЛНО**

Да поновимо

Који је назив за врсту гласова којима се завршавају слогови већине речи?

Подела речи на крају реда

Сигурно ти се догодило да приликом писања у свесци за неку реч коју пишеш нема места на крају реда. Уколико пишемо неку реч која не може цела да стане у ред у којем је започета, потребно је да је прекинемо и наставимо у следећем реду. У српском језику постоје правила за преношење речи у нови ред.

Учимо ново

Раздвајање слова унутар речи означава се правописним знаком који се зове **цртица (-)** и пише се на крају реда.

Цртица нам показује да је реч подељена на слоге и да приликом читања треба да изговоримо правилно реч чији смо слог пренели у следећи ред.

Речи се растављају **на граници слога**, која је најчешће **на самогласнику**.

Једносложне речи се не растављају.

ПРАВИЛНО ✓

Највећи број 1. десетице је **број** 10.

За кување чаја користи се **лист** боквице.

НЕПРАВИЛНО ✗

Највећи број 1. десетице је бр-ој 10.

За кување чаја користи се ли-ст боквице.

Вишесложне речи се растављају иза самогласника, а испред сугласника.

ПРАВИЛНО ✓

Зидари ће **гра-**
дити кућу.

Зидари ће **гради-**
ти кућу.

НЕПРАВИЛНО ✗

Зидари ће гр-а
дити кућу.

Зидари ће град-и
ти кућу.

Једно слово се не преноси у нов ред.

ПРАВИЛНО ✓

Ленка се љуља на **љуља-**
шци.

Увек ћу те **воле-**
ти.

НЕПРАВИЛНО ✗

Ленка се љуља на љуљашц-и.

Увек ћу те волет-и.

1. У левој колони речи су неправилно подељене и пренете у следећи ред. Допуни реченицу у десној колони тако да речи буду правилно подељене и пренете у следећи ред.

НЕПРАВИЛНО ❌

Нико овде није био зао ни пакос-
тан, а ипак је једна велик-
а завист кружила од ј-
едног малог л-
етовалишта до великог града.

ПРАВИЛНО ✅

Нико овде није био зао ни _____
_____, а ипак је једна _____
_____ завист кружила од _____
_____ малог _____
_____ до великог града.

2. Реченицу из првог задатка изговара конференсије у једном драмском тексту из читанке. Радња тог драмског текста се одвија у граду и на мору. У њему је описано како се деца дописују. Које је то дело?

Повезивање знања

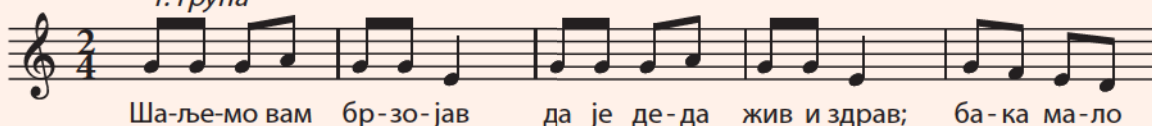
Правилну поделу речи на слоге и преношење речи користиш и на часовима музичке културе, а најчешће када тактираш и изводиш бројалице.

Брзојав (музичка игра)

Весело

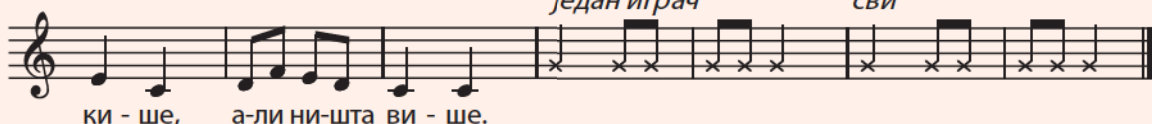
1. група

В. Томерлин

један играч

сви

Занимљивост

Брзојав је реч која се користила за брзо јављање вести. Данас се уместо речи брзојав користи реч телеграм. Могло би да се каже да је телеграм најавио употребу дигиталних технологија. Којој врсти саобраћаја припада телеграм? Одговор ћеш моћи да пронађеш у уџбенику из природе и друштва.

Овим апаратом слао се брзојав. ▶

Радна свеска
9

Прецртај реч која је вишак.

Вишечлане називе река и планина пишемо великим/малим почетним словом.

Писање вишечланих географских назива

Пажљиво прочитај текст и обрати пажњу на велика слова којима су написани географски називи.

Од извора до мора

Извори река најчешће настају на планинама. Од извора настају речице, а од њих реке, које се на крају уливају у друге реке, језера, мора и океане. Од неких река настала су језера и баре.

Река Западна Морава настаје од других мањих река као што су Голијска Моравица, са планине Голије, и Ћетиња, са планине Таре. Ћетиња настаје спајањем двеју река које се називају Братешина и Коњска река.

Западна Морава заједно са Јужном Моравом чини Велику Мораву, која се улива у реку Дунав. Дунав се на крају улива у Црно море. Остале реке Србије уливају се у веће реке које одлазе у Јадранско море и Егејско море.

Већина планина у Србији су богате текућим водама, имају много извора и речица. По чистоћи воде посебно је позната Стара планина. Једна од ретких планина које не обилују водом је Дели Јован. Фрушка гора има велики број вештачких језера, а нека имају врло занимљиве називе као што су: Добродол, Чалма и Тестера. Најпознатија природна језера у нашој земљи су Палићко језеро и Лудошко језеро, док су најпознатија вештачка језера: Ћердапско језеро, Сребрно језеро и Перућац.

Баре, које су врло богате биљним и животињским светом, настале су у равницама, недалеко од великих река: Саве, Дунава, Тисе и Бегеја. Најпознатији резервати природе са барама у нашој земљи су Обедска бара и Царска бара.

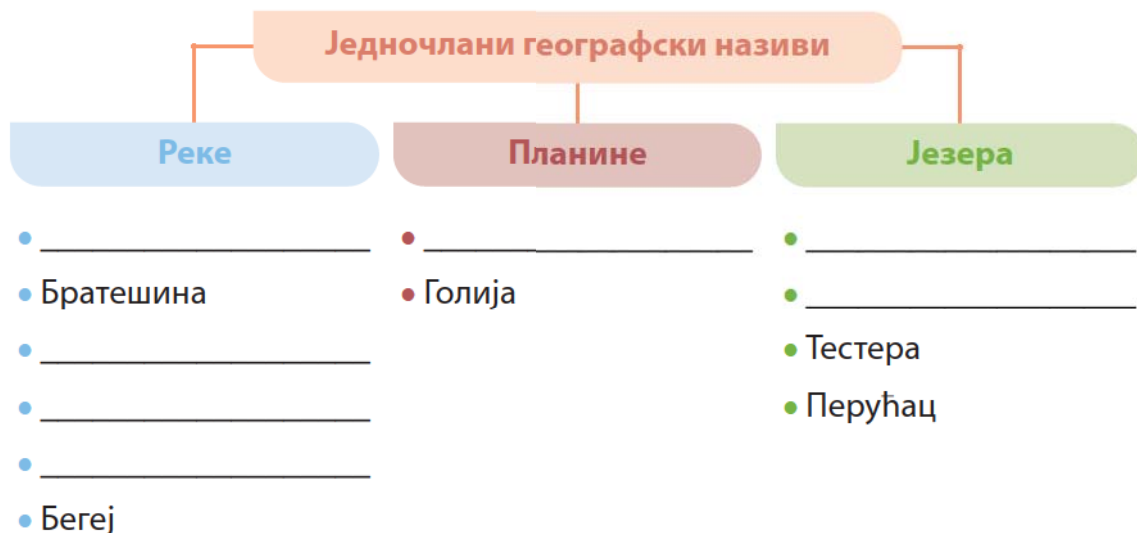

Учимо ново

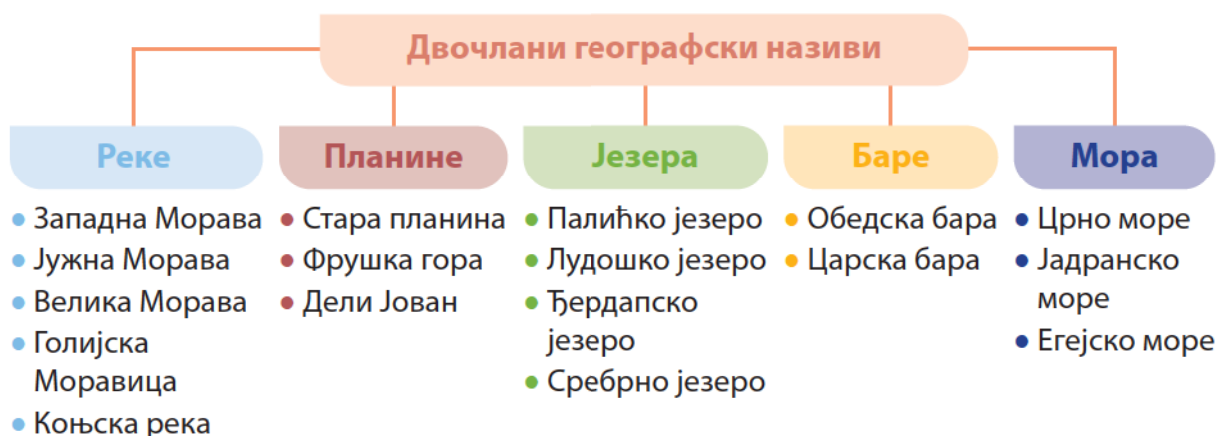
Једночлани географски називи пишу се **великим почетним словом**.

У **вишечланим географским називима** прва реч пише се **великим почетним словом**, а **остале речи малим**, осим ако су властите именице.

1. У празна поља упиши једночлане називе река, планина и језера из прочитаног текста. Имаш малу помоћ.

2. Обрати пажњу како су написани двочлани географски називи. Подвуци велика слова у називима.

Повезивање знања

Потражи на географској карти реке, планине, језера и баре о којима смо учили. У уџбенику природе и друштва прочитај и подсети се како се одређују лева и десна обала реке, зашто је човек створио вештачка језера и шта је надморска висина.

Занимљивост

Да ли знаш да је Крагујевац добио назив по птици крагуј, а Свилајнац по свиленој буби? Лесковац је добио име по шумама леске – женском стаблу лешника, Крушевац је добио назив по врсти камена који се зове крушац, а који је коришћен за градњу кућа.

Како се назива твоје родно место? Истражи порекло тог назива.

Птица крагуј по којој је Крагујевац добио име ►

Да поновимо

Сети се три речи у којима су суседна слова самогласници И и О. Напиши их у свеску.

Писање сугласника Ј

Слова су се испремештала. Правилним редоследом упиши слова и открићеш о чему је реч.

- Превозно средство ваздушног саобраћаја. Може да буде путнички и теретни. Њиме управља пилот.

- Превозно средство копненог саобраћаја. Њиме се превози терет. Његове врсте су кипер, цистерна, шлепер.

- Део намештаја који служи за одлагање ствари, предмета. Личи на кутију без поклопца. Најчешће се прави од дрвета.

У српском језику постоје речи при чијем се изговору чује глас **ј**, али се не пише.

ави**(ј)**он

авион

ками**(ј)**он

камион

фи**(ј)**ока

фиока

У речима као што су који, твоји, броји, стоји, моји, јасно се чује, изговара глас и пише слово **ј**.

КОЈИ ТВОЈИ БРОЈИ СТОЈИ МОЈИ

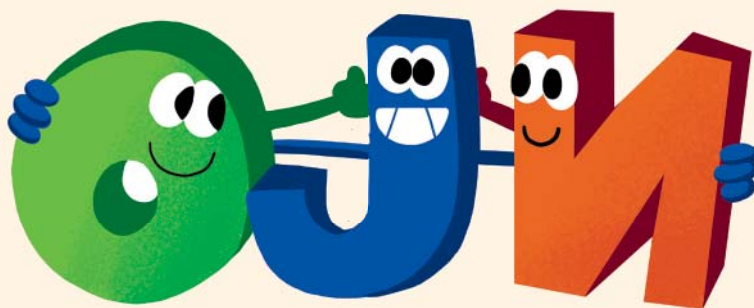
УЧИМО НОВО

Сугласник **ј** се **не пише** уколико се нађе између самогласника **И** и **О**.

УЧИМО НОВО

Сугласник **ј** се **пише** уколико се нађе између самогласника **О** и **И**.

ПОВЕЗИВАЊЕ ЗНАЊА

Реши ребус и добићеш назив научника који се бави проучавањем живих бића, биљног и животињског света. На линији напиши о којем се научнику ради.

би

г

ЗАНИМЉИВОСТ

Слово Ј у српску ћирилицу увео је Вук Стефановић Караџић. Уместо Ј пре Вука су коришћена три различита слова: *і*, *ї* и *й*.

Да поновимо

Допиши умањено значење за дате речи.

Мала реч је _____, а мала река је _____.

Писање речце *не* уз именице и придеве

Пажљиво прочитај песму „Мрављи неспокој“.

Мрављи неспокој

Несрећа се догодила и то она права.

Невоља нас погодила због женидбе мрава.

Неодлучан мравак био, **несигуран** чисто, да ли му је права љубав узвраћена исто.

И мравица **неспокојна**, **несрећна** и мучна, замишљена, мисли броји, тако **неодлучна**.

Знају мравци, тешко њима, да је љубав кључна. Па се тако двоје мрава на даљину муче, Много им је тешко било, док се не одлуче.

Чудне бриге море мраве, **немирне** и саме, једино им снагу даје за плакање раме.

Истина их мучи једна, већ давно схваћена. Знају мрави кол'ко боли љубав **неузвраћена**. Кад се двоје много воли, **несрећа** се губи, „слатке муче“ муче оног ко се баш заљуби!

1. Погледај речи које су истакнуте. Којој врсти речи припадају?

Црвеном бојом су у стиховима означене _____,
а зеленом _____.

2. Погледај парове речи. Шта примећујеш.

срећа-**несрећа** воља-**невоља** одлучан-**неодлучан** сигуран-**несигуран**

Речца **не** се пише _____ са именицама и _____.

УЧИМО НОВО

Већ знаш да се речца **не** уз глаголе пише одвојено. Изузеци су речи нећу, немој, немам и нисам. За разлику од глагола, **речца НЕ се увек пише спојено уз именице и придеве.**

ПОВЕЗИВАЊЕ ЗНАЊА

Постоји биљка која се зове „хоћу-нећу“. Други њен назив је тарчужак, пастирска торбица или девојачка трава. Биљка има лековита својства, штити срце и подстиче добар проток крви кроз наше тело. Листићи су јој у облику срца. Назив „хоћу-нећу“ је настао на основу дечје игре која се другачије зове „воли ме – не воли ме“.

Уколико је неко неодлучан и не зна како да поступи у некој ситуацији, убере биљку и за сваки листић који почупа изговори „хоћу“, па за следећи „нећу“ и све тако док не стигне до последњег листића на биљци. Одлуку доноси на основу последње речи коју изговори приликом кидања листића. На исти начин се изговара и „воли ме – не воли ме“, уколико је реч о младалачкој љубави, па неко није сигуран у љубав друге особе.

Пошто су нам биљке драгоцене и морамо да их штитимо, боље је да размислиш пре него што донесеш неку одлуку. Уколико учествујеш у таквој игри, једноставно немој да береш листиће, можеш да их пребројаваш, као у било којој другој разбрајалици.

Хоћу-нећу, тарчужак, пастирска торбица или девојачка трава ▶

ЗАНИМЉИВОСТ

Укупна маса свих мрава на Земљи скоро је једнака укупној маси свих људи!

Да поновимо

Подвуци називе држава који су написани правилно.

- република Србија
- Канада
- Данска
- јапан

Писање имена народа

Пажљиво прочитај текст и обрати пажњу на велика слова којима су написана имена народа.

Плесом до снова

Тара и Неда воле да плешу. Ове године су учествовале на такмичењу у спортском плесу. Такмичење је одржано у Београду. На њему су учествовала деца из многих земаља. Дивно су се дружиле са **Аустријанцима**, **Чесима**, **Французима**, **Пољацима**, **Румунима**, **Словацима**, **Грцима** и **Португалцима**.

Победници овогодишњег такмичења биле су **Гркиње**. Друго место су освојиле **Пољакиње**, док су треће место поделиле **Српкиње** Тара и Неда са младим **Словацима**.

Размениле су бројеве телефона и радују се неком следећем сусрету са њима. Упознале су различите културе и народе и једва чекају следеће такмичење на којем ће домаћини бити **Грци**.

Учимо ново

Имена народа, њихових припадника и припадница пишу се **великим почетним словом**.

1. Погледај табелу земаља учесница на такмичењу у спортском плесу и допуни је.

Држава	Народ	Припадник народа	Припадница народа
Србија	Срби	Србин	Српкиња
Аустрија		Аустријанац	Аустријанка
	Чеси	Чех	Чехиња
Француска	Французи		Францускиња
Пољска	Пољаци	Пољак	
	Румуни	Румун	Румунка
Словачка		Словак	Словакиња
Грчка	Грци		Гркиња
Португалија	Португалци	Португалац	

2. Попуни табелу тако што ћеш уписати називе припадника и припадница народа као што је започето.

Народ	Припадник народа	Припадница народа
Македонци	Македонац	Македонка
Бугари		
Бошњаци		
Роми		
Мађари		
Словаци		

Повезивање знања

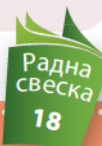
У Србији живи велики број различитих народа и у томе се огледа богатство наше земље. Већинско становништво су Срби, а осим њих у нашој земљи живе и припадници више од 20 различитих националних мањина.

Потражи на географској карти називе држава са којима се граничи наша земља. У свесци напиши како се зову њихове држављанке и држављани.

Занимљивост

По површини коју заузима и по броју становника, Ватикан је најмања држава на свету. Најмногољуднија држава на свету је Индија, а држава која заузима највећу површину је Русија.

Да поновимо

За кога кажемо да је добар говорник?

Управни и неуправни говор

Прочитај реченице. Обрати пажњу на делове реченица у којима су употребљени наводници.

Сељак рече Светом Сави: „Кажи ми где могу наћи срећу?”

„Наћи ћеш је у себи самом”, одговори му Свети Сава.

1. Подвуци делове прочитаних реченица у којима су употребљени наводници. По чему се ти делови реченица разликују?

УЧИМО НОВО

Управни говор су тачно наведене речи онако како их је неко изговорио. Њих у писању означавамо тако што користимо правописне знаке – **наводнике** („”).

УПРАВНИ ГОВОР

„Наћи ћеш је у себи самом”, одговори му Свети Сава.

2. Ко изговара речи из управног говора у првој, а ко у другој реченици? По чему то знаш?

УЧИМО НОВО

Речи у реченицама којима се објашњава ко изговара речи називају се **пишчеве речи**.

Управни говор можемо да пишемо **помоћу два модела** (начина).

Први модел: прво су наведене пишчеве речи, а затим управни говор.

ПИШЧЕВЕ РЕЧИ

Сељак рече Светом Сави: „Кажи ми где могу наћи срећу?”

УПРАВНИ ГОВОР

Други модел: прво је наведен управни говор, а затим пишчеве речи.

УПРАВНИ ГОВОР

„Наћи ћеш је у себи самом”, одговори му Свети Сава.

ПИШЧЕВЕ РЕЧИ

3. Уочи знаке које користимо када одвајамо пишчеве речи од управног говора.

УЧИМО НОВО

Да бисмо издвојили управни говор од пишевих речи, осим **наводника** („”) користимо **запету** (,) и **две тачке** (:). Управни говор често садржи **упитне** и **узвичне реченице**. Тада користимо **упитник** (?) и **узвичник** (!).

4. Прочитај следеће реченице и објасни по чему се разликују од реченица које смо раније учили.

Селџак је рекао Светом Сави да му каже где може да пронађе срећу. Свети Сава му је одговорио како ће је наћи у себи самом.

УЧИМО НОВО

Управни говор можемо да препричамо. Тада се он назива **неуправни говор**. При пребацавању управног у неуправни говор користимо речи **да** и **како**.

Петар је рекао Хајди **да** је доста скакања и **како** је време да се једе.

5. У одломку из романа „Хајди” уочи који знак је употребљен уместо наводника.

– Доста је скакања, време је да се једе – рече Петар. – Седи и једи.

УЧИМО НОВО

У штампаним текстовима, књигама и часописима, управни говор се од пишевих речи често одваја цртом уместо наводницима.

Да поновимо

Напиши називе правописних знакова.

_____ : _____ " _____
! _____ ? _____

Наводници

Прочитај текст и обрати пажњу у којим су све случајевима употребљени наводници.

На екскурзији

Јелена Лазић је ученица 3. разреда. Иде у Основну школу „Живко Томић“, у Доњој Шаторњи, варошици близу Тополе. Ове године њено одељење је ишло на екскурзију у Београд. Посетили су позориште „Бошко Буха“, где су гледали представу „Тајни дневник Адријана Мола“. Након тога су посетили Народни музеј. Јелени се највише допала слика чувеног сликара Паје Јовановића „Кићење невесте“, као и скулптура Симеона Роксандића „Дечак који вади трн“.

Глумци представе
„Тајни дневник
Адријана Мола“
позоришта
„Бошко Буха“ ▶

1. Већ знаш да се наводници користе у управном говору, при тачном навођењу туђих речи. Погледај следеће примере. Шта закључујеш, када још користимо наводнике?

Називи школа

- Основна школа „Живко Томић“
- Основна школа „Младост“
- Основна школа „1 300 каплара“
- Основна школа „Вељко Дугошевић“

Називи уметничких дела

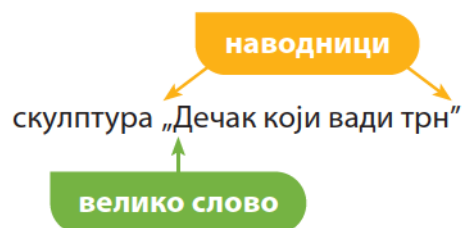
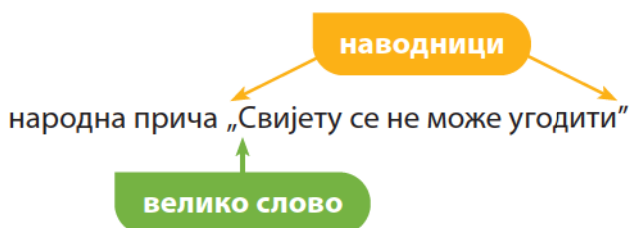
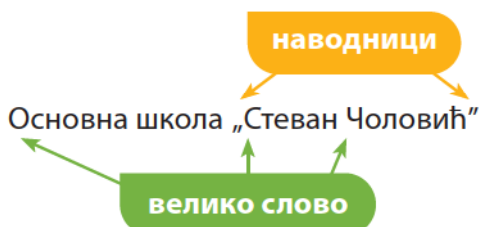
- позоришна представа „Тајни дневник Адријана Мола“
- слика „Кићење невесте“
- скулптура „Дечак који вади трн“

УЧИМО НОВО

Наводници се користе при писању **назива школа** и **уметничких дела**.

2. У следећим примерима уочи употребу наводника, али и када се пише велико слово.

Занимљивост

Роксандићева скулптура „Дечак који вади трн”, која се чува у Народном музеју у Београду, настала је по угледу на скулптуру направљену хиљадама година раније. Ова скулптура која носи назив „Дечак са трном” чува се у музеју у Риму, у Италији.

▲ „Дечак са трном”

▲ „Дечак који вади трн”

Кад би проговорили, коју причу би могли да нам испричају ови дечаки?

Да поновимо

Подвуци исправно написан назив уметничког дела.

- песма занимање Марка краљевића
- песма „Занимање Марка Краљевића“
- песма „занимање Марка Краљевића“

Писање наслова књига и часописа

Пажљиво прочитај текст и обрати пажњу на делове текста који су написани под наводницима.

Машина читалачка породица

У Машиној породици сви воле да читају. Машин тата је програмер и редовно чита часопис „Свет компјутера“. Њена мама је учитељица и чита часопис „Учитељ“. Док дека ужива да чита дневне новине „Вечерње новости“, бака у потрази за новим рецептима чита часопис „Кухињица“. Маша с нестрпљењем чека нови број часописа за децу „Забавник“. Машин брат највише воли да чита књиге за децу. Омиљене су му „Господин Љутиша и пас Љутко“ и „Књига за Марка“.

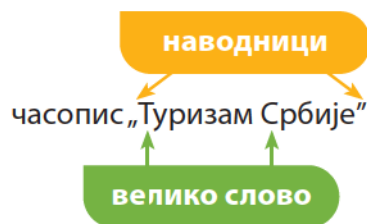
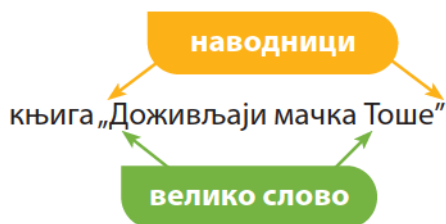
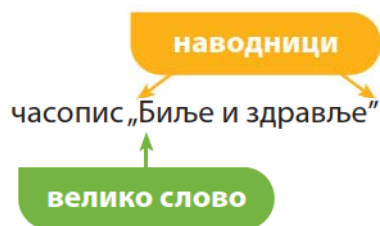
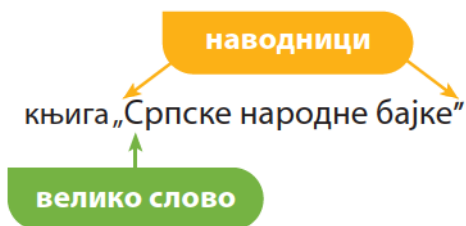
Прочитај називе књига, часописа и новина који се налазе у табели. Шта закључујеш?

Називи књига	Називи часописа/новина
„Пеђа неће да једе“, Маријана Петровић	„Невен“
„Сан и јава храброг Коче“, Александар Вучо	„Витез“
„Аги и Ема“, Игор Коларов	„Политика“
„Књига о џунгли“, Радјард Киплинг	„Пчелар“

УЧИМО НОВО

Називи књига, часописа и новина пишу се великим почетним словом. При њиховом записивању користе се наводници. Ако се назив књиге или часописа састоји од више речи, великим почетним словом пише се прва реч и властита именица ако је саставни део назива књиге или часописа.

Занимљивост

„Политикин забавник“ је један од најпопуларнијих часописа за децу, али га радо читају и одрасли. У реклами за овај часопис наводи се да је намењен читаоцима од 7 до 107 година. Први број „Забавника“ штампан је пре више од 85 година. У почетку је излазио два пута недељно, а данас излази само петком. Уз помоћ одраслих учитај QR код и погледај како је изгледао први број „Политикиног забавника“.

Повезивање знања

Библиотека је место где можеш да изнајмиш књигу коју желиш да прочиташ. Библиотеке имају и читаонице, у којима можеш да читаш књиге и часописе. Када боравиш у библиотеци, потребно је да поштујеш правила пристојног понашања. У библиотеци се говори тихо. Књигу је потребно да вратиш 14 дана од када је преузмеш. Тај рок можеш да продужиш, али после 14 дана треба да се јавиш библиотекарју.

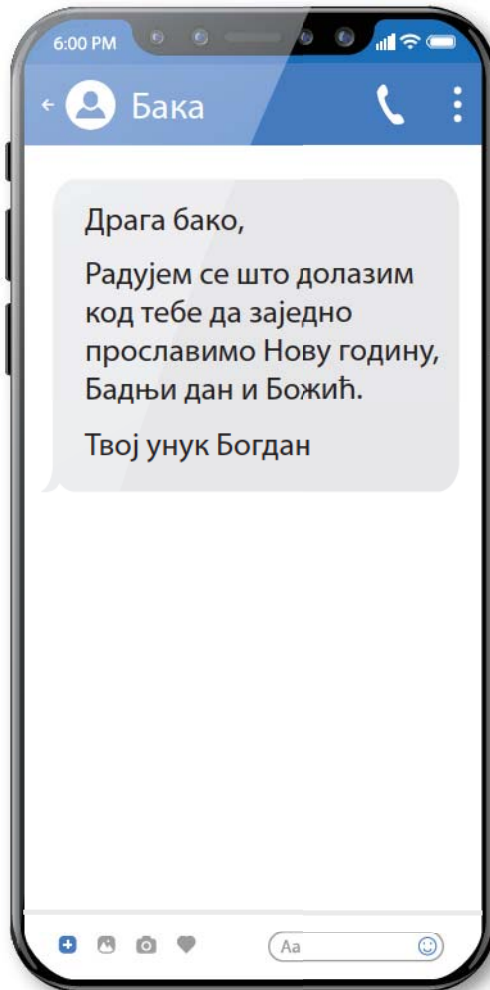
Да поновимо

Прецртај реч да исказ буде тачан.

Властите именице пишу се великим/малим словом.

Употреба великог слова у писању назива празника

Прочитај поруку коју је Богдан написао баки.

Речи **Нова година**, **Бадњи дан** и **Божић** означавају називе празника. То су неки од празника који се прослављају у оквиру породице, као и **Ускрс**, **Ханука** и **Бајрам**.

УЧИМО НОВО

Називи празника пишу се **ВЕЛИКИМ ПОЧЕТНИМ СЛОВОМ**.

1. Уочи како су написани називи празника који се састоје од више речи.

Дан државности

Дан уставности

Дан победе

Бадњи дан

Велики петак

Курбан-бајрам

Јом кипур

Нова година

Први мај

Дан школе

Дан жена

УЧИМО НОВО

Ако се назив празника састоји од више речи, онда се само **прва реч** пише **великим словом**, а остале речи малим уколико су заједничке именице.

Ако је у називу празника друга реч властита именица, онда се **обе речи** пишу великим словом.

2. Обрати пажњу како се у називима верских празника реч свети/света пише.

У свим школама у Србији 27. јануара прославља се Свети Сава.

Свети Стефан

Света Петка

Свети Мрата

3. Уочи како на два начина можемо да напишемо назив празника који садржи број. Којим начином ти чешће пишеш?

8. март – Осми март

1. мај – Први мај

УЧИМО НОВО

Ако назив празника садржи **број**, може се писати цифром или речима.

ЗАНИМЉИВОСТ

Празник 8. март другачије се назива и Међународни дан жена, а празник 1. мај зовемо и Међународни празник рада. Оба празника се славе у целом свету.

Дан жена се обележава у знак сећања на борбу жена за људска права. Празник рада је установљен како би се славило јединство свих радника на свету и њихова борба за радничка права.

Да поновимо

Напиши шта означавају дате скраћенице.

нпр. _____ год. _____

итд. _____ стр. _____

Скраћенице мерних јединица

Пажљиво прочитај текст.

Ема иде у набавку

Емилијина кућа је удаљена од продавнице око 500 **m**. Када при повратку из радње носи тешке торбе, чини јој се да та удаљеност износи 2 **km**. Да би стигла до продавнице, треба јој око 4 **min**, али она воли да каже да јој треба 240 **s** да би звучало као да јој то одузима више времена. Некада, ако на путу до продавнице сретне Милу, уме да се задржи и по 2 **h**, па се њена мама баш забрине.

Учимо ново

Када записујемо **мерне јединице**, најчешће пишемо **скраћенице**. Како се исте мерне јединице користе свуда у свету, скраћенице најчешће пишемо малим словима **латинице** и после скраћенице не пишемо тачку. Ове скраћенице можемо да пишемо и малим словима ћирилице, са тачком или без тачке. Скраћенице се читају као да су написане целе речи.

1. У тексту „Ема иде у набавку” помињу се различите скраћенице мерних јединица за дужину и за време. Проучи табеле.

Скраћенице мерних јединица за дужину		
Назив	Латинички запис	Ћирилички запис
милиметар	mm	мм/мм.
центиметар	cm	цм/цм.
дециметар	dm	дм/дм.
метар	m	м/м.
километар	km	км/км.

Скраћенице мерних јединица за време		
Назив	Латинички запис	Ћирилички запис
секунд	s	с/с.
минут	min.	мин/мин.
сат	h	ч/ч.
година	god./g.	год.
век	v.	в.

2. Мама ће Емилији за рођендан да умеси Васину тарту и украсиће је шлагом. Пронађи рецепт за ову тарту у овој граматици, а онда погледај списак за продавницу и допиши који битан састојак недостаје.

10 ком. јаја	
1 kg брашна	
1 kg шећера	
250 g ораха	
150 g црне _____	за кување
1 l млека	
1 kg поморанџи	
200 g путера	
200 ml слатке павлаке за шлаг	

3. Списак за куповину намирница за Васину тарту садржи бројне скраћенице мерних јединица за масу и запремину течности. Проучи табеле.

Скраћенице мерних јединица за масу		
Назив	Латинички запис	Ђирилички запис
грам	g	г/г.
килограм	kg	кг/кг.
тона	t	т/т.

Скраћенице мерних јединица запремене течности		
Назив	Латинички запис	Ђирилички запис
милилитар	ml	мл/мл.
центилитар	cl	цл/цл.
децилитар	dl	дл/дл.
литар	l	л/л.
хектолитар	hl	хл/хл.

Повезивање знања

Јединице за мере се најчешће користе у математици. Јединице за мерење дужине и запремене течности у својим називима имају реч „деци“, што означава десети део метра или литра.

Занимљивост

Светски рекорд у дужини скока удаљ држи Американац Мајкл Пауел. Он је скочио чак 8 m 95 cm. Наш национални рекордер је Ненад Стекић са дужином скока од 8 m 45 cm. За колико дециметара је дужи светски рекорд у скоку удаљ од нашег националног рекорда?

За _____

Успорени снимак скока удаљ ►

Радна свеска
28

Запамти

ДЕЉЕЊЕ РЕЧИ НА КРАЈУ РЕДА

- речи делимо на слоге, најчешће на самогласнику

ПИСАЊЕ ВЕЛИКОГ СЛОВА

Великим словом пишемо:

- вишечлане географске називе
- имена народа
- наслове књига и часописа
- називе празника

СУГЛАСНИК Ј

- не пише се између И и О
- пише се између О и И

РЕЧЦА НЕ

- пише се спојено уз именице и придеве
- пише се одвојено од глагола осим у случајевима: нећу, немој, немам и нисам

НАВОДНИЦИ

- пишу се у управном говору
- при писању назива уметничких дела и назива школа

УПРАВНИ ГОВОР

- први модел: пишчеве речи, управни говор
- други модел: управни говор, пишчеве речи

НЕУПРАВНИ ГОВОР

препричавање управног говора

СКРАЋЕНИЦЕ МЕРНИХ ЈЕДИНИЦА

- за масу: g, kg, t
- за запремину: ml, cl, dl, l, hl
- за дужину: mm, cm, dm, m, km
- за време: s, min, h, god, v.

ВРСТЕ РЕЧИ

Допуни реченице.

Именице су врста речи које именују _____, _____ и _____.

Имају род (мушки, _____ и _____) и број (_____ и множину).

Учили смо властите и _____ именице.

Градивне именице

Једна од омиљених торти у Србији је Васина торта. Прочитај које намирнице су потребне да би се ова торта направила.

Састојци за Васину тарту

Кора

- 5 беланаца
- 5 кашика шећера
- 5 жуманаца
- 1 кашика меког брашна
- 50 г млевених ораха
- 40 г рендане чоколаде

Фил

- 4 жуманца
- 200 г млевених ораха
- 100 ml млека
- 125 г шећера
- 60 г отопљене црне чоколаде
- 10 кашика поморанџиног сока
- мало изрендане коре од поморанџе
- 150 г путера собне температуре

Прелив 1

- 4 беланца
- 250 г шећера
- 150 ml воде

Прелив 2

- 50 г чоколаде
- 2 кашике уља
- 1 кашика млека
- мало путера

Разговарамо

1. Који састојци су потребни за прављење коре?
2. Шта је од састојака потребно за фил?
3. Од којих састојака се праве преливи?

1. Пажљиво прочитај реченице и обележене речи. Шта примећујеш?

За прављење Васине торте потребна ти је **кашика брашна**.

У рецепту за хлеб пише да ми треба **килограм брашна**.

У оба примера, без обзира о којој количини је реч, **градивна именица** брашно је у једнини.

2. Погледај табелу и речи које су означене. Шта уочаваш? Напиши одговор на линији.

Ања прави фил од чоколаде .	(та) чоколада – женски род, једнина
Игор је у тесто додао шећер .	(тај) шећер – мушки род, једнина
За прелив нам је потребно млеко .	(то) млеко – средњи род, једнина

Градивне именице могу да буду _____, _____ или _____ рода.

УЧИМО НОВО

Градивне именице су подврста именица. Означавају имена појмова који представљају неку **материју, грађу**. Градивне именице имају **само једнину** без обзира о којој количини је реч. Истим обликом означавају најмању и највећу количину материје. Свака градивна именица је одређеног рода: мушког, женског или средњег.

ЗАНИМЉИВОСТ

Постоје две приче о томе како је Васина торта добила име.

Неки кажу да је Васина торта добила име по чувеном српском учитељу и народном лекару Васи Пелагићу, који је написао књигу „Народни учитељ“.

Други кажу да је Васина торта добила име по Васи из Параћина. Васина ташта, мајка његове жене, осмислила је тарту, коју је назвала по зету, ћеркином мужу.

Без обзира како је ова торта добила име, ако волиш слаткише, обавезно је пробај.

ПОВЕЗИВАЊЕ ЗНАЊА

Да бисмо се здраво хранили, треба да познајемо пирамиду исхране. Основу пирамиде чине намирнице које треба да једемо сваког дана. Најмање и најређе треба да једемо масти и слаткише, који су на врху пирамиде.

Заокружи градивне именице које су написане у пирамиди. Колико их има?

Да поновимо

Допуни реченицу одговарајућим обликом именице цвет.

Јована држи један _____ у левој руци и пет _____ у десној руци.

Збирне именице

Пажљиво прочитај текст и обрати пажњу на речи које су обележене.

Код баке на селу

Лаза је лето провео код баке у селу. Њено двориште је прелепо. У њему има много **цвећа**. Поред бунара се налази **жбуње**. Мало даље се налази **грмље** црвених ружа. Иако имају **трње**, руже својим мирисом и изгледом украшавају двориште. Током врелих дана уживао је у хладу који је правило **грање** и **лишће** старог ораха. На бакином имању се налазе и разне животиње: **теляд**, **прасад** и **пилад**, са којима се Лаза играо. Зато једва чека следећи летњи распуст који ће провести код баке.

Разговарамо

1. Чему се Лаза дивио док је био код баке?
2. Шта се налази поред бунара, а шта на ружи?
3. Који делови старог ораха су Лази правили хлад?

Учимо ново

Речи цвеће, жбуње, грмље, трње, грање, лишће, телад, прасад, пилад су **именице које означавају више истих бића и предмета** у скупу чије чланове не можемо да пребројимо и који чине једну целину. Такве именице називамо **збирне именице**.

1. Пажљиво прочитај реченице и обележене речи. Шта примећујеш?

На бакином имању се налазе и разне животиње: **теляд**, **прасад** и **пилад**.

УЧИМО НОВО

Речи телад, прасад и пилад представљају збирне именице. **Збирне именице немају множину**. Оне обликом једнине означавају множину.

2. Погледај табелу и речи које су означене. Шта уочаваш?

По ливади скаче весела јагњад .	(та) јагњад – женски род
Паун има лепо перје .	(то) перје – средњи род
Мој комшилук је најбољи.	(тај) комшилук – мушки род

УЧИМО НОВО

Збирне именице су подврста именица. Оне означавају збир, мноштво предмета и бића које у таквом скупу не могу да се преброје. Збирне именице обликом једнине означавају скуп, а за одређивање рода користимо речи тај, та и то.

заједничка именица
у једнини

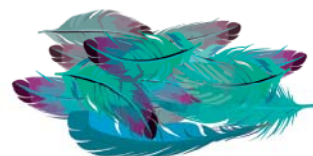
(то) перо

заједничке именица
у множини

(та) пера

збирна именица

(то) перје

(та) грана

(те) гране

(то) грање

ЗАНИМЉИВОСТ

Обрати пажњу на следеће збирне именице.

стење момчад омладина

Овим збирним именицама можемо да нађемо одговарајуће заједничке именице које имају једнину и множину:

стена, стене момак, момци омладинац, омладинци

Међутим, постоје и збирне именице које немају сличне примере међу заједничким именицама. Ево неких:

намештај поврће стока

Обрати пажњу на означене именице. Одреди њихов род и број. Заокружи придеве који ближе одређују какве су именице које су означене.

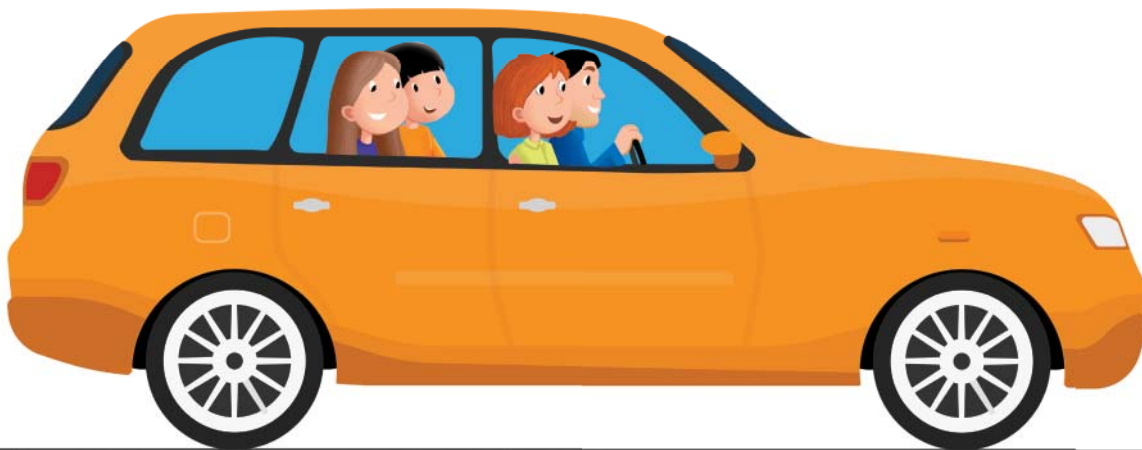
Најмлађи **брат** је спасао три лепе **девојке** из чардака.

Род и број придева

Пажљиво прочитај текст и обрати пажњу на истакнуте речи.

Путовања по Србији

Мали **Марко** и његова породица често путују од када су купили **нови ауто**. Обилазе нашу **лепу Србију**. Путујући Војводином видели су **велика поља** засејана пшеницом и уживали су на обалама **широких река**. У Шумадији су упознали **мирна села** окружена **зеленим шумама**, **брзим потоцима** и **мирисним ливадама**. Посетили су **источну Србију** и попели се на Миџор, **највиши врх** Старе планине. Уживали су посматрајући **ведро небо** по коме су кружили **сиви соколови**. Са сваког путовања вратили су се **одушевљени**.

Разговарамо

1. Којој врсти речи припадају речи обојене црвено?
2. Како називамо врсту речи којој припадају речи обојене зелено?
3. На који начин можеш да одредиш род и број именица?
4. У првој реченици употребљен је придев мали. Шта мислиш, ког је рода и броја? Образложи своје мишљење.

Учимо ново

Придеви могу да се мењају по **роду** и **броју**. Ово њихово својство је веома важно јер тако могу да описују различите именице.

Пажљиво погледај издвојене речи. Научи да одредиш род и број придева.

мали **Марко**

Прво одредимо род и број именице уз коју стоји придев. Именица Марко је именица мушког рода у једнини, па ће и придев **мали** бити мушког рода у једнини.

зелене **шуме**

Именица **шуме** је женског рода у множини, па је и придев **зелене** женског рода у множини.

ведро **небо**

Именица **небо** је средњег рода у једнини, па је и придев **ведро** средњег рода у једнини.

УЧИМО НОВО

Придеви се слажу у роду и броју са именицом уз коју стоје. Род и број придева одређујемо тако што прво одредимо род и број именице уз коју придев стоји. Ако је именица употребљена у множини, потребно је да је вратимо у једнину, како не бисмо погрешили.

ЗЕЛЕНА ПОЉА миришу.

ЗЕЛЕНО ПОЉЕ мирише.

Да бисмо открили род, морамо први пример да вратимо у облик једнине: зелено поље. Када знамо да је средњи род, лако ћемо да уочимо да је у питању множина.

ПОВЕЗИВАЊЕ ЗНАЊА

Стара планина је парк природе. То значи да је ова планина под посебном заштитом јер има богат биљни и животињски свет. Неки од најлепших водопада у Србији налазе се на овој планини.

Део Старе планине простира се и изван граница наше земље, тако да је ми делимо са нашим суседима Бугарима. Највиши врх дела Старе планине који се налази у Србији је Миџор.

ЗАНИМЉИВОСТ

Поједине биљке и животиње које живе на Старој планини су посебно заштићене јер су врло ретке и угрожене. Неке од њих имају врло занимљива имена. Тако на овој планини расту биљке као што су: криласти звончић, пикобојка, дебељача и кукурјак. Врста сове која такође живи на овој планини зове се гаћаста кукумавка.

▲ Гаћаста кукумавка

Да поновимо

Шта су придеви? Како одређујемо род и број придева? Коју подврсту придева већ знаш?

Присвојни придеви

Пажљиво прочитај текст и обрати пажњу на истакнуте речи.

На пијаци

Јованов тата суботом иде на **градску** пијаци. Када иде у већу набавку, позајми **комшијина** колица, а понесе и **мамин** цегер. Код омиљеног продавца увек купује **сјенички** сир и **сремску** кобасицу. У време када се припрема зимница, са њим на пијаци иду његови пријатељи, **Урошев** ујак и **Бојанин** стриц. Тада купују **футошки** купус и **лесковачку** паприку.

Разговарамо

1. Речи које су посебно истакнуте у тексту стоје уз именице и ближе их одређују. Како називамо ту врсту речи?
2. Међу истакнутим речима заокружи оне које су написане великим почетним словом.
3. Подвуци истакнуте речи које су написане малим почетним словом.

Учимо ново

Речи којима се означава чије је нешто или чији је неко називају се **присвојни придеви**. Присвојни придеви су подврста придева и говоре нам коме нешто припада. Као и сви остали придеви, и **присвојни придеви се слажу у роду и броју са именицом** коју ближе одређују.

1. Погледај табелу.
Шта уочаваш?

Јованов тата	градска пијаца	сјенички сир
Урошев ујак	комшијина колица	сремска кобасица
Бојанин стриц	мамин цегер	футошки купус

УЧИМО НОВО

Присвојни придеви Јованов, Урошев и Бојанин пишу се великим почетним словом. Сви **присвојни придеви** који су настали од **властитих именица**, а завршавају се на **-ов, -ев** или **-ин** пишу се **великим почетним словом**.

2. Одговори на питања.

Чија је пијаца? _____ Чија су колица? _____

Чији је цегер? _____

УЧИМО НОВО

Присвојни придеви настали од **заједничких именица** као што су градски, комшијин и мамин, пишу се **малим почетним словом**.

3. Прочитај реченице.

Купила сам сјенички сир.

У Сјеници се производи чувени сир.

Насеци мало сремске кобасице!

Кобасица из Срема је мало љута.

За зимницу користим футошки купус.

Салата је од купуса из Футога.

УЧИМО НОВО

Присвојни придеви настали од назива градова, села, река и планина, а који се завршавају на **-ски, -шки** и **-чки** пишу се **малим почетним словом**.

ЗАНИМЉИВОСТ

Сјенички сир је један од најбољих и најпознатијих сирева који се прави у Србији. Краве и овце које дају млеко за овај сир велики део године проводе на пашњацима сјеничког и тутинског краја.

ПОВЕЗИВАЊЕ ЗНАЊА

На који начин сир стиже до продавнице? О путу од сеоског домаћинства до готовог производа прочитај више у уџбенику за природу и друштво.

Да поновимо

Наброј три градивне именице које означавају нешто што је у течном стању и три градивне именице које означавају нешто што је у чврстом стању.

Градивни придеви

Пажљиво прочитај текст. Посебно обрати пажњу на врсте материјала од којих су направљени поједини предмети.

Машин рођендан

Маша припрема рођенданско славље. Помаже мами да поставе сто. На сто су ставиле **сребрне** кашике, **стаклене** чаше и **папирне** салвете. За украшавање су користиле мале **воштане** свеће које дивно миришу. На сваку **дрвену** столицу мама је везала **свилену** машну.

Маша би највише волела да за рођендан добије: **златне** минђуше, **плишаног** меду, **пластичне** наочаре за сунце и **керамичку** шољу за чај.

сребрне кашике

кашике од сребра

папирне салвете

салвете од папира

свилена машна

машна од свиле

воштане свеће

свеће од воска

стаклене чаше

чаше од стакла

дрвена столица

столица од дрвета

Разговарамо

1. Од којих материјала су направљене чаше и кашике које постављају Маша и њена мама?
2. Шта мислиш, од ког материјала се праве воштане свеће?
3. Наброј три мекана материјала која се спомињу у тексту.

1. Које предмете су Маша и мама ставиле на сто? У одговору може да ти помогне и следећа табела.

Именица	Придев
сребро	сребрн, сребрна, сребрно
стакло	стаклен, стаклена, стаклено
папир	папирни, папирна, папирно
восак	воштан, воштана, воштано
свила	свилен, свилена, свилено

Речи сребро, стакло, папир, восак и свила су градивне именице. Од градивних именица настали су градивни придеви: сребрни, папирни, воштани, свилени.

2. Допуни реченицу.

Маша би највише волела да за рођендан добије: _____ минђуше,
_____ меду, _____ наочаре за сунце и _____ шољу за чај.

3. Од градивне именице *злато* настао је градивни придев **златне**. Од којих градивних именица су настали остали градивни придеви из реченице?

УЧИМО НОВО

Градивни придеви су подврста придева који **означавају од ког материјала (грађе) је нешто направљено**. Настали су од градивних именица. За разлику од градивних именица, градивни придеви **имају род и број** и слажу се у роду и броју са именицом уз коју стоје.

ЗАНИМЉИВОСТ

Некада људи нису користили прибор за јело. Храну су најчешће јели прстима. Прво су почели да користе дрвене кашике.

ПОВЕЗИВАЊЕ ЗНАЊА

Шта мислиш, зашто се прибор за јело не прави од стиропора или картона? Уколико не можеш са сигурношћу да одговориш на ово питање, одговор потражи у уџбенику за природу и друштво.

Да поновимо

Прочитај следеће реченице и реци уместо које речи из прве реченице је употребљена реч **он**?

Петар иде у трећи разред. **Он** је трећак.

Личне заменице

Пажљиво прочитај разговор Ђурђице и Калине и обрати пажњу на истакнуте речи.

Телефонски разговор

ЂУРЂИЦА: Здраво Калина, шта радиш?

КАЛИНА: Пошла сам у парк. А **ти**?

ЂУРЂИЦА: И **ја**! Где је Иван?

КАЛИНА: **Он** је већ тамо.

ЂУРЂИЦА: А Саша и Лазар?

КАЛИНА: **Они** ће доћи касније.

ЂУРЂИЦА: Позваћу Ању и Милицу.

КАЛИНА: Већ сам их звала. **Оне** не могу да дођу, имају госте. Али су нас звале да сви **ми** после парка дођемо на колаче.

ЂУРЂИЦА: **Ја** нећу моћи, али **ви** обавезно идите.

Разговарамо

- Када Калина каже: „Он је већ тамо“, на кога мисли?
 - Ко ће доћи касније у парк?
 - Ђурђица каже: „Ви обавезно идите“. На кога се све односи „ви“?
- Шта смо заменили речима означеним љубичастом бојом **ја**, **ти**, **он**, **ми**, **ви**, **оне**?

Ђурђица, Калина, Иван, Саша, Лазар, Ања и Милица су лица која имају лична имена. Означеним речима смо заменили њихова лична имена.

ЈА	особа која говори	МИ	више особа међу којима је и говорник
ТИ	особа са којом разговарамо	ВИ	више особа међу којима је и особа са којом разговарамо
ОН/ОНА/ОНО	особа о којој говоримо (или предмет)	ОНИ/ОНЕ/ОНА	више особа које не учествују у разговору, али о којима се говори

УЧИМО НОВО

Врста речи коју користимо да заменимо лица према њиховом учешћу у говору називају се **личне заменице**. Личне заменице имају облике за **једнину** и **множину**. У трећем лицу се разликују по роду, јер само 3. лице једнине и 3. лице множине имају личне заменице за сваки род.

ЛИЧНЕ ЗАМЕНИЦЕ						
Лица	Једнина			Множина		
1. лице	ја			ми		
2. лице	ти			ви		
	мушки род	женски род	средњи род	мушки род	женски род	средњи род
3. лице	он	она	оно	они	оне	она

2. Уместо имена напиши заменице.

Сања пева. _____ пева.
 Сима носи тежак ранац. _____ носи тежак ранац.
 Дрво је пролистало. _____ је пролистало.
 Андреа, Лара и Петра су у биоскопу. _____ су у бисокопу.
 Јован, Милош и Срђан су код куће. _____ су код куће.
 Шаховска поља су обојена _____ су обојена
 црном и белом бојом. _____ црном и белом бојом.

Повезивање знања

У личним именима су се сакриле личне заменице. Пронађи их и подвучи.

Дајана Тихомир Звонко Миона Милијана Витомир

Занимљивост

Нека имена су настала од назива биљака. Калина је име настало од биљке калине, чији плодови подсећају на рибизле. Босиљак је име настало по миришљавој биљци босиљак. Ћурђица је име настало по биљци ђурђевак, једном од весника пролећа. О овим биљкама, као и о значењу и пореклу свог имена, можеш да истражиш на интернету уз помоћ одраслих.

◀ калина

◀ босиљак

◀ ђурђевак

Глаголи су врста речи које означавају радњу, _____ и _____.

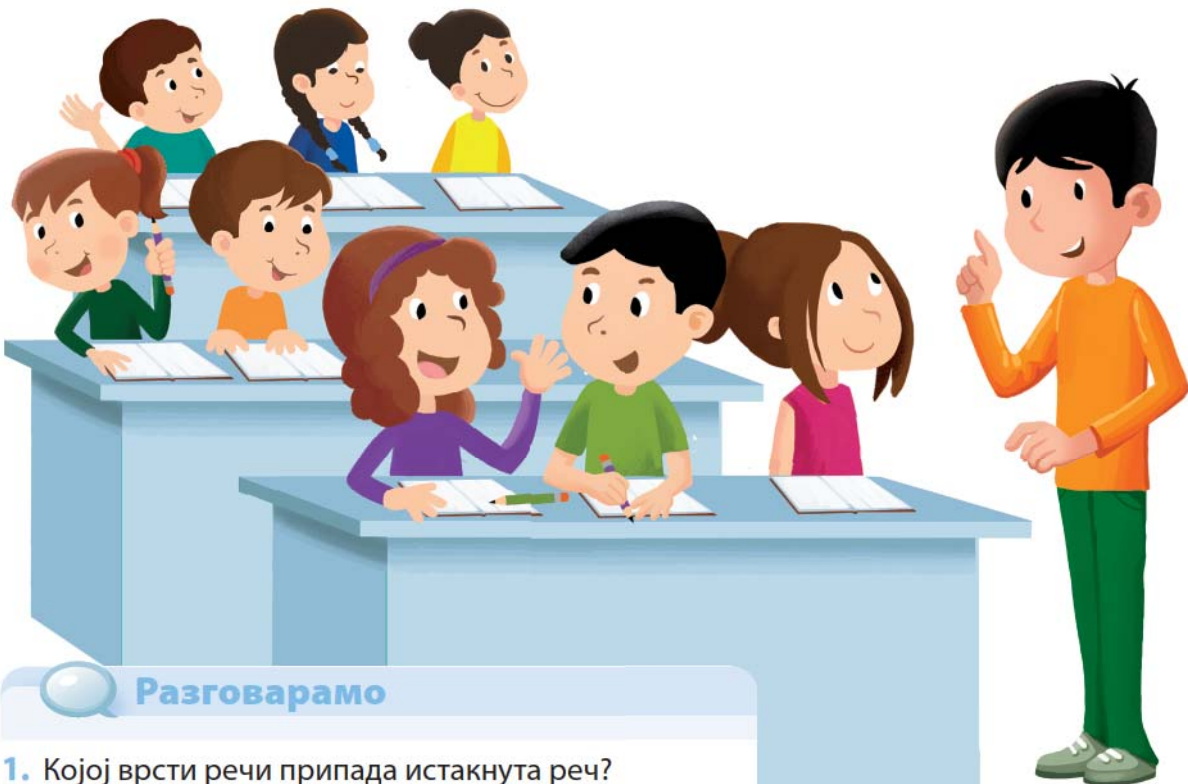
Лице и број глагола

Прочитај текст и обрати пажњу на истакнуте речи.

У библиотеци

Одељење трећака је у библиотеци и припрема се за следећи час, када ће разговарати о лектири. Подељени су у три групе. Јован је закаснио и није сигуран где треба да седне. Замолио је Милицу да му помогне.

- Милице, закаснио сам и не знам шта треба да читам.
- Ја **читам** „Доживљаји мачка Тоше“, Јелена **чита** „Јежеву кућицу“, а Милан **чита** „Изокренуту причу“. Ми **читамо** дела Бранка Ћопића.
- А којој групи треба ја да се придружим?
- Овој која припрема песме. Ви **читате** дела Душка Радовића.
- А шта **чита** група за трећим столом?
- Они **читају** народне умотворине.

Разговарамо

1. Којој врсти речи припада истакнута реч?
2. Да ли та реч има исти облик у целом тексту?
3. Шта мислиш, шта одређује у ком облику ће бити?

ГЛАГОЛ ЧИТАТИ

Лица	Једнина			Множина		
1. лице	Ја читам.			Ми читамо.		
2. лице	Ти читаш.			Ви читате.		
	мушки род	женски род	средњи род	мушки род	женски род	средњи род
3. лице	Он чита.	Она чита.	Оно чита.	Они читају.	Оне читају.	Она читају.

Глаголи се мењају у зависности од тога да ли радњу врши једно или више лица.

Помоћу личних заменица (ја, ти, он, она, оно, ми, ви, они, оне, она) одређује се лице (1, 2. и 3) и број глагола (једнина, множина).

УЧИМО НОВО

Глаголи имају посебне облике за различита лица. Мењају се по **лицима** и **броју**. Могу да буду у **првом, другом** и **трећем лицу једнине** и **множине**.

1. Напиши у свесци што више глагола који имају исто значење као и глагол говорити.
2. Попуни табелу облицима глагола учити.

ГЛАГОЛ УЧИТИ

Лица	Једнина			Множина		
1. лице						
2. лице						
	мушки род	женски род	средњи род	мушки род	женски род	средњи род
3. лице						

Занимљивост

Пре употребе ћирилице, у нашем језику се користила глагољица. Њена почетна слова су била аз, буки, вједи, **глагољ**... Глагољ је стара словенска реч која се користила за писање слова **г** и значила је **говорим**.

Повезивање знања

Вук Стефановић Караџић је један од најзаслужнијих људи у историји нашег народа. Саставио је први речник српског језика са граматиком. Преуредио је азбуку тако да сваком гласу одговара једно слово. То је омогућило да се генерације после Вука лакше описмене.

Радна свеска
54

• лице и број глагола

Запамти

ИМЕНИЦЕ

Градивне

- означавају материју, грађу
- имају само једнину

Збирне

- означавају мноштво
- обликом једнине означавају скуп

ПРИДЕВИ

Слажу се у роду и броју са именицом

Присвојни

- означавају чије је нешто, чији је неко

Градивни

- означавају од које материје или грађе је нешто направљено

ЗАМЕНИЦЕ

Личне заменице користе се уместо лица

- имају облике за једнину и множину
- у трећем лицу се разликују по роду

ГЛАГОЛИ

- мењају се по лицима и броју
- могу да буду у 1, 2. и 3. лицу једнине и множине

ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА

Која је разлика између приче и драмског текста?

Састављамо причу на основу задатих речи

Већ смо учили песму „Септембар“. Знамо о чему је реч у тој песми, а научили смо и неке нове речи.

На основу радње песме и речи: **бакар**, **исткати**, **јаблан**, **распрострети**, **низати**, **позан** и **вели** можеш да напишеш кратку причу.

Јесен

Стигла је јесен. Киша је **исткала** ситне капљице на прозорима наше учионице, а магла се **распрострла** по стаблима **јабланова**. Само се још **бакарно** лишће чује како шушти на ветру док пада киша.

Ђаци у школским клупама **нижу** слова пишући састав. Описују зреле, мирисне плодове грожђа и топли септембар. Он је кроз наш град прошао у жутом аутомобилу и довезао нам јесен. Учитељ **вели** да ће по **позну** јесен доћи ауто бели. Ко ли ће бити у њему?

исткан – створен ткањем, исплетен

распрострети се – раширити се

јаблан – високо, листопадно дрво, расте до 30 метара висине

бакар – метал црвенкасте боје

←..... бакарна посуда

вели – каже, рече

Можеш да напишеш и кратки драмски текст.

Јесен

Лица: **ЈАБЛАН**, **ЛАСТА**, **ЂАК**

(Ђак је у школском дворишту. Ласта се одмара на грани *јаблана*. Јесен стиже у жутом аутомобилу и кочи код капије школског дворишта.)

ЈАБЛАН (с висине): Опа, ево нама Јесени! Погледај је само како се прави важна у жутом аутомобилу!

ЛАСТА (забринуто загледа ауто): То је, Јаблане, знак да је време да се пакујем и крећем на пут.

ЂАК (весело трља руке): Где ћеш сада кад је најбоље? Па тек су нам стигли зрели плодови. Зар се не радујеш грожђу?

ЈАБЛАН (мало покуњен): Лако је теби да се веселиш. Чим она дође у том жутом аутомобилу, моје лишће почне да мења боју.

ЛАСТА (згрануто): О чему причаш? Ја те никада нисам видела таквог!

ЈАБЛАН: Наравно да ниси кад се ти увек одселиш пре него што ми се јесен *простре* преко грана. Прво се лишће позлати, а онда буде као да је *исткано* од *бакра*. На крају отпадне.

ЂАК: Јесте, добро *велиш*! Док траје септембар и док Јесен седи у оном свом жутом аутомобилу, још је топло и лепо. Али, кад изађе из аутомобила, почну да се *нижу* магле и кише.

ЛАСТА (ужурбано): Бррррр, не могу то ни да слушам. Одох ја! (*одлепрша*)

ЈАБЛАН (љуто и увређен): Стварно није фер, увек нас остави кад дође јесен!

ЂАК (помирљиво): Немој да се љутиш, знаш да нам се увек врати. А кад дође, знамо да стиже пролеће.

ЈАБЛАН (ликујући): У праву си. И да ти кажем, она је стално у истој одећи, а ја ћу ускоро бити у златном џемперу, а онда ћу се пресвући у онај дебљи, бакарне боје. Кад оде и *позна* јесен, ако буде среће, има да обучем и нову белу бунду!

ЗАВЕСА

ЛИКОВАТИ – изражавати радост, задовољство

Покушај и ти, није тешко!

Радна свеска
64

Да поновимо

Заокружи слово испред тачног одговора. „Кућица у горици на једној ножици“ је:

а) бајка б) басна в) загонетка г) песма.

Речи које значе нешто умањено и увећано

Животић

У кућици нашој станује мамица
ту су татица, сестрица, бакица.
У креветићу дремка батица.
На шпоретићу крчка сармица.

У двориштанцу цвета ружица,
травицу кљуца бела кокица.
На оградици цвркуће птичица,
око колачића зујка осица.

Умањеница ових не зна се број,
ал' ја ти описах животић мој.
Прихвати овај песнички бој,
па стихић неки и ти сад скрој!

А. Ћ.

Велике речи

Од але и алетине,
аждаје и аждајетине
страх је у светине,
да не упропасте летине.

Док витлају планичинама,
млате страшним крилчинама.
Увијају вратине
да шчепају батине.

Кад све три главуце
високо набуце,
пусте језичине
зло неко да причине.

Да не буде страха неког,
измислих баш све што рекох!

А. Ћ.

Разговарамо

1. Упореди ове две песме. Каква осећања код тебе буде?
2. Шта представљају именице у првој песми, а шта већина именица у другој?
3. Састави једну реченицу са именицама које значе нешто умањено, а затим реченицу са именицама које значе нешто увећано.

УЧИМО НОВО

Речи умањеног значења, **умањенице**, најчешће користимо када тепамо и када желимо да опишемо нешто што нам је драго, али могу имати и негативно значење.

Речи увећаног значења, **увећанице**, најчешће користимо када желимо да опишемо нешто што је велико. Могу да имају позитивно и негативно значење.

У следећим реченицама једном линијом подвуци умањенице, а двама линијама увећанице.

Каква је глумчина био Драган Николић!
Чудан неки човечуљак.

Он је права људина.
У свакој лажи има зрнце истине.

УЧИМО НОВО

Када користимо умањенице и увећанице, не треба да употребљавамо описне придеве који имају исто или слично значење.

ПРАВИЛНО

Јована једе јабучицу.
или
Јована једе малу јабуку.

На њему се видела само шеширчина.
или
На њему се видео само велики шешир.

НЕПРАВИЛНО

Јована једе ~~малу~~ јабучицу.

На њему се видела само ~~велика~~ шеширчина.

Повезивање знања

Именице, глаголи и придеви могу да буду употребљени тако да означавају нешто умањено. Погледај примере, а затим допиши одговарајуће глаголе.

дрема – дремуцка пије – _____ гребе – _____

плаво – плавкасто лепо – _____ шарено – _____

Да поновимо

Кад Ђока из драмског текста „Никад два добра” каже да ће да пукне од муке, шта он заправо мисли?

Основно и пренесено значење речи

Пажљиво прочитај текст и обрати пажњу на означене делове.

Мама се вратила са посла. Покушала је да откључа врата стана, али јој то није **полазило за руком**. Уплашила се и почела да дозива Јована, који је био код куће. Коначно, Јован је сав поспан отворио врата.

„**Срце ми је сишло у пете!**”, викала је мама. Јовану је било јасно да јој је **пао мрак на очи**.

„Видећеш ти кад ја **лупим шаком о сто!**”, наставила је мама.

Јован се брзо **сабрао**, али је мудро ћутао да не би **извукао дебљи крај**. Када је мама видела да није било разлога за бригу, **пао јој је камен са срца**, па је чврсто загрлила Јована.

Разговарамо

1. Шта мами није полазило за руком?
2. Који је узвик мама употребила па је Јован знао да се уплашила?
3. Да ли је мама заиста лупила шаком о сто? Објасни.
4. Шта је Јован урадио да не би извукао дебљи крај?
5. Када добијеш добру оцену, да ли ти падне камен са срца или мрак на очи? Објасни.

УЧИМО НОВО

Речи могу да имају **основно (право значење)**, али могу и да се користе у **пренесеном значењу**, тј. да означавају нешто друго.

1. Код сваког израза обој кружић са његовим значењем.

Мама је пао мрак на очи.

- Спава јој се.
- Наљутила се.
- Обрадовала се.

Срце јој је сишло у пете.

- Препала се.
- Уморила се.
- Разболела се.

Лупила је шаком о сто.

- Показала је Јовану да седне за сто.
- Случајно се ударила о сто.
- Донела је важну одлуку.

Јован се одузео, али му је пошло за руком да се брзо сабере.

- Јован се препао, али је убрзо успео да се усредсреди.
- Јован је прво вежбао одузимање, а онда с успехом и сабирање.
- Јовану је утрнула нога, али је руком брзо измасирао тај део.

Пао јој је камен са срца

- Спустила је тежак камен.
- Осетила је олакшање.
- Има проблема са срцем.

2. Уочи пренесено значење израза.

- Када се каже: **Пао ми је мрак на очи**, не мисли се на мрак. Реч мрак није употребљена у основном (правом) значењу (тама, тмина), већ у пренесеном значењу и означава да је некоме доста свега и да се много наљутио.
- Када се каже: **Срце ми је сишло у пете**, не мисли се да је некоме срце (орган) стварно сишло у пете. Реч срце у овом примеру није употребљена у основном значењу (орган), већ је употребљена у пренесеном значењу и означава особу која се много уплашила.
- Када се каже: **Време је да лупим шаком о сто**, не мисли се на основно значење речи лупити шаком (ударити делом руке). У овом примеру лупити шаком о сто значи донети важну одлуку и не одступати од ње.
- Знаш да се сабирају и одузимају бројеви, али кад се некоме каже: **Сабери се**, то значи да та особа треба да се усредсреди. Ако неко каже **Одузео сам се**, то значи да се неко уплашио.
- Када се каже: **Пао ми је камен са срца**, не мисли се на основно значење речи камен, већ значи да смо осетили олакшање јер смо решили проблем.

ЗАНИМЉИВОСТ

У различитим изразима који имају пренесено значење често се спомиње срце. Срце је важан орган живих бића. Овај важни мишић код кита има масу 180 kg, док најмање срце, невидљиво голим оком, имају неки инсекти. Човеково срце има масу од 200 до 425 g.

Да поновимо

Коју реч од три слова можеш да употребиш уместо речи ученик, а која има исто значење?

Речи истог или сличног значења

Пажљиво прочитај песму и обрати пажњу на истакнуте парове речи.

Бајаги нешто друго

Није **тмина**, него **мрак**,
Није **игра**, него **плес**,
није **врећа**, него **џак**,
није **срџба**, него **бес**.

Није **шија**, него **врат**,
Није **нарав**, него **ћуд**,
Није **час**, него **сат**,
Није **шашав**, него **луд**.

Није **брдо**, него **брег**,
Није **кућа**, него **дом**,
није **барјак**, него **стег**,
Није **трунтав**, него **тром**.

Није **блесак**, него **сјај**,
Ал' је **конац**, ал' је **крај**!

Миле Станковић

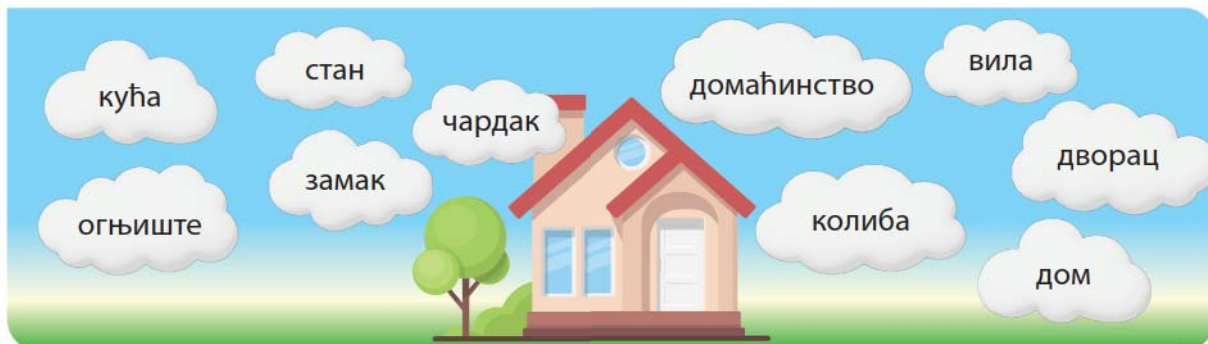
Разговарамо

1. Шта мислиш, зашто су одређене речи обојене истом бојом? Објасни.
2. Смисли реченицу у којој ћеш употребити следеће речи: кућа, дом, брдо и брег.
3. Сети се речи која има исто или слично значење као реч крај. Која је то реч?

1. Погледај облачиће и упознај још неке речи са истим или сличним значењем.

2. Реч кућа има исто или слично значење као и реч дом. Прочитај речи из облачића. Шта закључујеш?

УЧИМО НОВО

У нашем језику постоје речи које имају исто или слично значење као неке друге речи. Када их користимо, богатимо речник, лепше се изражавамо, лакше разумемо непознате речи. То су речи које се различито пишу, али имају исто или слично значење.

Сава је одличан **ђак**.

Сара **је срећна**.

Пешаци **се крећу** тротоаром.

Сава је одличан **ученик**.

Сара **је радосна**.

Пешаци **иду** тротоаром.

ЗАНИМЉИВОСТ

Са речима које имају исто или слично значење најчешће се срећемо у речницима. Речник може бити само на српском језику, али може бити и двојезичан, на српском и на неком страном језику. У таквим речницима дата је реч на српском и како она гласи на страном језику. Речи у речницима су поређане по азбучном или абецедном реду.

И у твојим уџбеницима често постоје речници у којима се налазе непознате речи. Потражи речник на крају твоје читанке и у њему реч чардак. Прочитај објашњење за ову реч.

ПОВЕЗИВАЊЕ ЗНАЊА

На часовима природе и друштва било је речи о врстама саобраћаја. Подсети се како се дели саобраћај и откриј која је реч сличног или истог значења употребљена у речима друмски саобраћај.

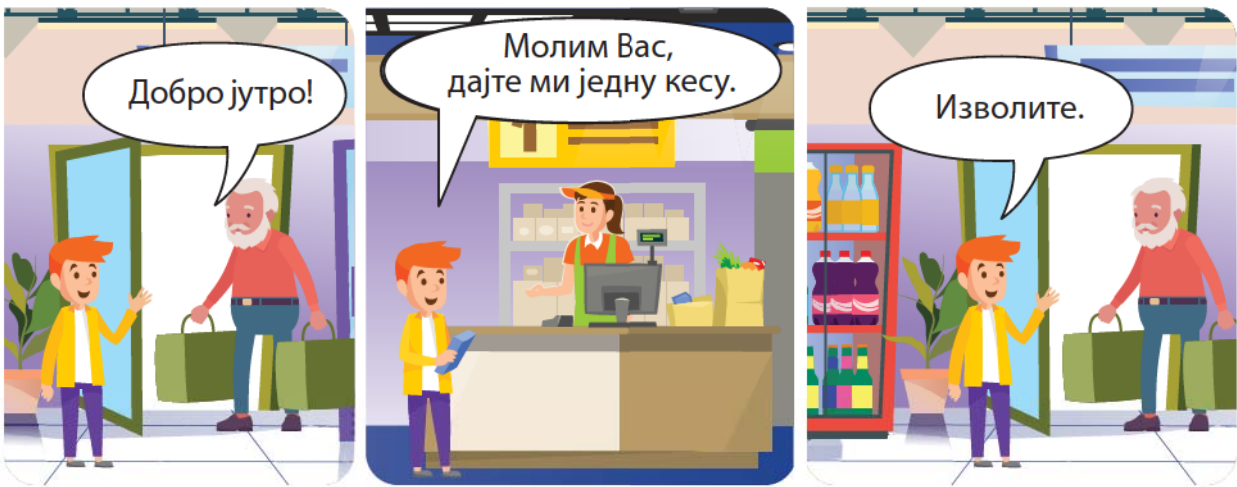
Да поновимо

Објасни шта значи комуникација.

Учимо да лепо комуницирамо

Прочитај текст и посебно обрати пажњу на речи под наводницима.

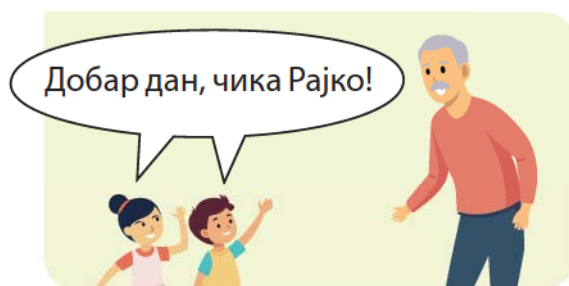
Андрија свако јутро пре школе иде у набавку до продавнице. Чим уђе у продавницу, обавезно изговори: „**Добро јутро!**“ Кад дође на касу, касирки каже: „**Молим Вас, дајте ми једну кесу.**“ При изласку из продавнице, придржава врата старијима од себе. Док придржава врата и чека да старија особа изађе, каже: „**Изволите.**“

Ангелина на путу до школе често сретне другаре из одељења. Љубазно их поздравља: „**Здраво! Како сте?**“ На уласку у школу поздравља дежурног наставника и школског полицајца: „**Добар дан.**“ Време за велики одмор проводи са вршњацима у школском дворишту. Уколико јој је одвезана пертла, замоли друга: „**Растко, можеш ли, молим те, да ми придржиш ужину док завежем пертлу?**“ Чим заврши везивање пертле, љубазно му се захвали: „**Много ти хвала!**“

Милена и њен млађи брат Богдан, сваког дана, после школе, иду у парк да се играју. Када у ходнику зграде сретну комшију, поздраве га: „Добар дан, чика Рајко!” и питају га да ли му је потребна нека помоћ. Богдану се понекад деси да му испадне лопта док ходају ка излазу зграде. Ако му лопту подигне комшиница Деса, он јој се увек љубазно захвали: „Хвала!”.

Разговарамо

1. Зашто је важно да се увек културно понашамо?
2. Да ли ти се догодило да некога пристојно поздравиш, а да ти он не узврати? Како се тада осећаш?
3. На који начин се ти обраћаш старијим особама у свом окружењу? Да ли се на исти начин обраћаш и својим вршњацима? Објасни.

Учимо ново

Комуникација представља начин на који се размењују информације, подаци и мишљења међу људима. Да бисмо разумели друге, морамо пажљиво да слушамо саговорника и да поштујемо **правила пристојног понашања**. Важно је да се старијима обраћаш са **Ви**, јер се на тај начин исказује поштовање. Уколико неко разговара, није лепо да прекидаш, већ треба да сачекаш да заврши разговор. Ипак, уколико је много важно да нешто тог тренутка кажеш, обавезно реци: „Извињавам се што вас прекидам, али...” При разговору треба да говориш јасно, гласно и разумљиво.

Занимљивост

Људи се често рукују приликом сусрета. Када се рукујеш, важно је да особу коју поздрављаш гледаш право у очи. Стисак руке треба да буде чврст, али ни превише, ни премало. Увек се пружа цела шака, а не само врхови прстију. На основу руковања други људи стичу утисак једни о другима и руковање много говори о нама као особама. О бонтону руковања истражи на интернету уз помоћ одраслих.

Повезивање знања

О правилима понашања на јавном месту, као и у школи, у посети гостима или градском превозу можеш више да прочиташ у уџбенику из природе и друштва, као и грађанског васпитања. О овој теми често се разговара и на часовима одељењског старешине.

Да поновимо

Повежи речи које имају слично значење као написане речи.

говорити сат отац димњак сусед

комшија тата оџак причати часовник

Речи супротног значења

Пажљиво прочитај текст и обрати пажњу на речи које имају супротно значење.

Обична прича о необичном комшилуку

У великом граду живео је мали миш. Споро је корачао, а свуда је брзо стизао. Мало је јео, а много спавао. Био је миран док се једнога дана у рупу до његове није доселио немирни слон. Ноћу би слон често правио буку и тишина би нестала. Дању би остављао црне трагове по белим зидовима рупе у којој је живео. Једнога дана миш је погледао кроз отворен прозор и видео да су врата слоновог стана затворена. Ипак је решио да покуца на њих. Замолио је слона да буде тих, а не тако гласан. Слон је спустио главу и подигао поглед. Обећао је да ће више водити рачуна о свом понашању и да ће мање сметати другима.

Разговарамо

1. Ко су главни ликови ове приче?
2. Зашто је комшилуку из приче необичан?
3. Какав је био миш, а какав слон?

1. Пажљиво проучи табелу. Уочи именице, придеве и глаголе.

супротности		супротности	
велики град	мали миш	бука	тишина
отворен прозор	затворена врата	црни трагови	бели зидови
миран	немиран	тих	гласан
ноћ	дан	спустио главу	подигао поглед

2. Попуни табелу тако што ћеш написати речи супротног значења како је започето.

супротности	
више воћа	мање слаткиша
широка улица	
	горе, на врху
десно горе	

УЧИМО НОВО

У српском језику постоје **речи** које су **супротне по значењу**. Ове речи нам омогућавају да се јасно изражавамо, али и да богатимо речник.

ПОВЕЗИВАЊЕ ЗНАЊА

Када говориш или пишеш, труди се да не понављаш исте речи. Исту мисао можеш да искажеш на више начина, користећи речи истог или сличног значења и речи супротног значења.

Јовани прија да слуша тиху музику.
 Јована воли да слуша музику која није прегласна.
 Јована не воли бучну музику.
 Јовани смета музика која трешти.

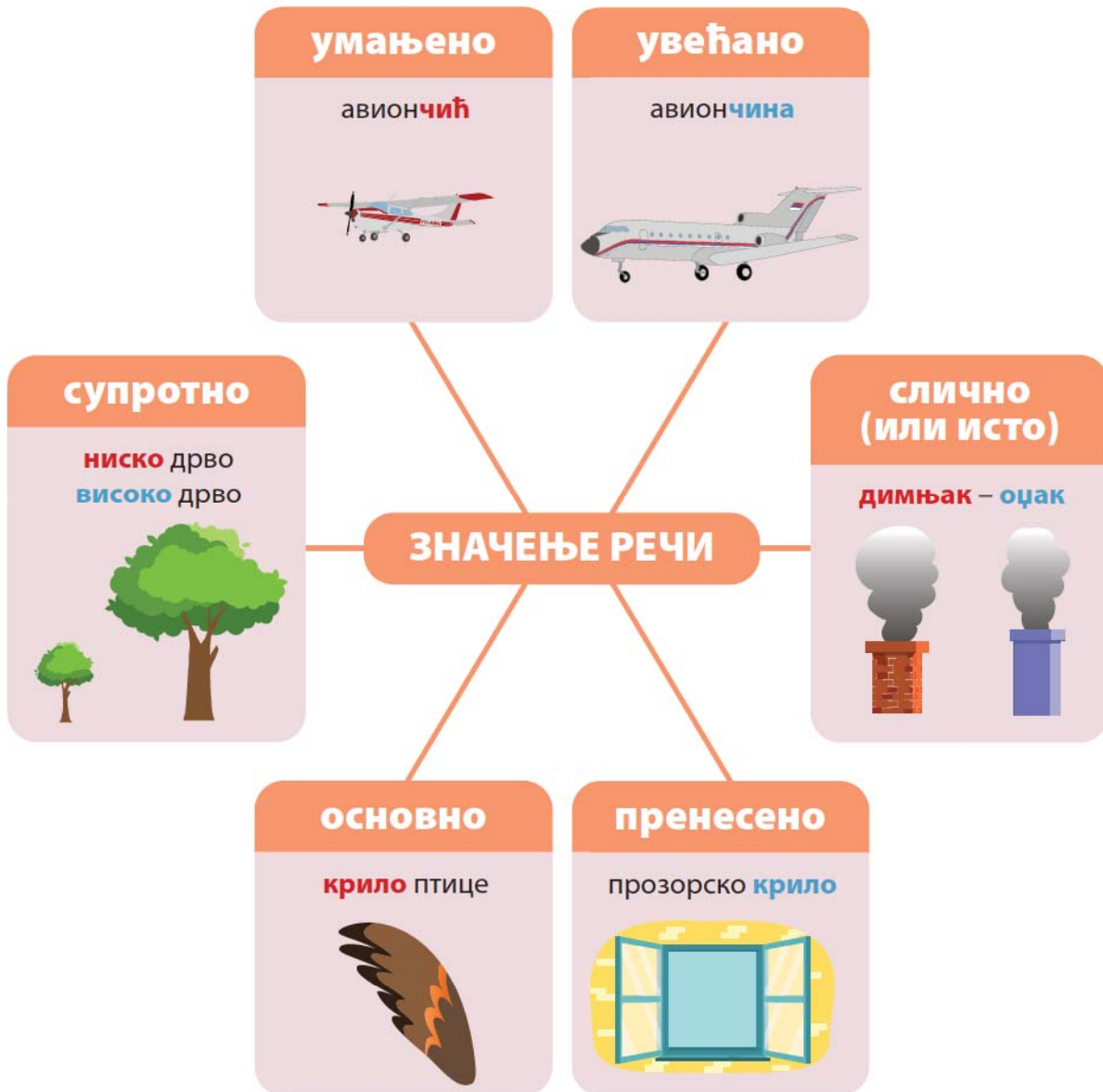

ЗАНИМЉИВОСТ

Зебра на телу има две супротне боје. Препознатљива је по црно-белим шарама. Основна боја зебри је црна, а шаре су беле. Овај црно-бели „капут” их штити од непријатеља јер се светлост одбија од шара и заслепљује остале животиње. Шаре истовремено регулишу телесну температуру зебри јер црна упија, а бела одбија сунчеве зраке. Не постоје две зебре на свету које имају исти распоред шара, што им помаже да се међусобно распознају.

Запамти

ПРОВЕРИ ЗНАЊЕ

Провери знање о правопису

1. Поља у којима су самогласници обој црвеном бојицом, а поља у којима су сугласници плавом.

А	М	Е	И	Ф	З	О	У
---	---	---	---	---	---	---	---

2. Заокружи речи које су правилно подељене на слогове.

То-ма мрa-в ко-ко-шка гл-ава ли-ни-ја ра-ди-јат-ор

3. Поред речи која је правилно написана стави +, а поред оне која је неправилно написана –.

неради не послушан не иде не воли нерасположена

4. а) Поред имена државе напиши име народа.

Србија – _____ Италија – _____ Грчка – _____

- б) Оловком исправи нетачно написана имена народа.

белгијанци Финци пољаци Ирци

5. Препиши правилно следеће реченице писаним словима латинице.

- Посетили смо авалу и космај.

- Купали смо се на моравици и рзаву.

- Једва чекам да се окупам у јонском Мору.

- Када одем код тетке, купам се у сребрном Језеру.

6. У тексту подвуци неправилно написана имена празника, а затим их правилно препиши на линије.

У мом одељењу деца прослављају божић и бајрам. Недавно је у одељење дошао ученик који прославља јом кипур. Заједно прослављамо светог саву и дан школе. Неки од нас са породицама прослављају 1 мај и дан државности.

7. Заокружи слова испред тачно написаних реченица.

- a) Омиљена књига ми је Хајди.
б) У слободно време волим да читам часопис „Витез”.
в) Моја сестра чита часопис „Школарец”.
г) Мама воли да прочита Базар, а тата „Магазин ауто”.

8. У свакој реченици управни говор подвуци зеленом бојицом, а неуправни црвеном.

Одговори царевић: „Хоћу, што гођ ви радите, то ћу и ја радити.” Они одговорише да је тако добро и да седне. Сви су поседали око ватре. „Пријатно”, рече царевић. А дивови одговорише: „Пријатно и теби!”

9. На линији напиши пун назив школе у коју идеш.

10. Прецртај речи које су неправилно написане.

који бијо авијон отворијо дијалог мајица

11. У сваком пару заокружи правилно написане скраћенице.

m – met. ч – чс. li – l g – gr

Одлично
урађено!

36–41

Веома се
трудиш!

31–35

Добро је,
можеш боље!

24–30

Више се
потруди!

16–23

Понови градиво
и биће боље!

0–15

Укупно:

Провери знање о врстама речи

1. Допуни реченице градивним именицама.

3

Бака је у чај сипала кашичицу _____.

Волим плажу која има ситан _____.

У _____ се сналази као риба.

2. Прецртај именицу која не припада низу, а остале заокружи. Затим допуни реченицу.

2

пруће грање оловка телад грожђе

Заокружене именице зову се _____.

3. Прочитај реченице и реши задатке.

2

Ја те зовем.

Ми те зовемо.

Ти не чујеш.

Ви не чујете.

Он нам свира.

Они нам свирају.

Она плеше.

Оне плешу.

Оно пева.

Она певају.

- У обе колоне обој прву реч у свакој реченици.
- Допуни реченицу:

Обојене речи на почетку реченица се зову _____.

4. Напиши реченице у којима ћеш употребити глагол **свирати** у:

2

- 2. лицу једнине _____
- 3. лицу множине, средњи род _____

5. У свакој реченици подвуци придев, а на линији напиши род и број.

3

Шарено теле трчи по ливади. _____

Плаве лопте су у води. _____

Велики змај је у бајци. _____

6. Поред сваке именице напиши правилно присвојни придев.

Београд _____ Петар _____
 Краљево _____ Ивана _____
 Ниш _____ Сергеј _____

7. Спој речи линијом како је започето и реши задатке.

1. колона

дрвена ●
 камени ●
 пластично ●
 сребрна ●
 гвоздена ●

2. колона

● буре
 ● наруквица
 ● степеник
 ● капија
 ● столица

● У 1. колони заокружи градивни придев у **средњем роду**, а подвучи градивни придев у **мушком роду**.

● Допуни реченицу:

Сви остали градивни придеви су у _____ роду.

8. Разврстај именице и придеве и попуни табеле.

вунен со Јованов песак сјенички свилена глина
 татин пилад цвеће перје пешчани

Именице		Придеви	
Градивне	Збирне	Присвојни	Градивни

Одлично урађено!

27–31

Веома се трудиш!

23–26

Добро је, можеш боље!

18–22

Више се потруди!

12–17

Понови градиво и биће боље!

0–11

Укупно:

Провери знање о језичкој култури

1. Уколико је тврдња тачна, упиши слово **T**, а уколико је нетачна, упиши слово **H**.

4

Прича се разликује од драмског текста по томе што се пише за извођење на сцени.

T **H**

Кућица, лоптица и прозорчић су речи које означавају нешто увећано.

T **H**

Широко и уско су речи које имају супротно значење.

T **H**

Друм и пут су речи које имају исто значење.

T **H**

2. За дате речи напиши оне које имају умањено значење.

4

телефончина – _____ кућерина – _____

брадурина – _____ кишобранчина – _____

3. Заокружи слово испред реченице у којој истакнуте речи имају увећано значење.

1

а) Маја је купила **шналице** за косу и **торбетину** за школу.

б) Зими носим кожне **чизметине** и топлу **капетину**.

в) Наш стари мачак **дремуцка** на тераси и **пијуцка** млеко.

4. Подвуци реченицу у којој се налази реч која има основно значење.

1

Отац је глава породице.

У зоолошком врту сам видела лава који има велику главу.

Прочитала сам три главе књиге.

5. Напиши реч која има исто или слично значење као написане речи.

4

трбух – _____ ходати – _____

ћуд – _____ говорити – _____

6. Повежи линијама речи које имају супротно значење.

5

мало

брзо

танко

хладно

мрачан

дебело

светао

велико

споро

топло

7. Допуни реченице тако што ћеш речи написане у правоугаоницима да напишеш на линије.

извините

добро јутро

изволите

хвала

_____, комшија. _____ што смо синоћ били гласни.
 Прослављали смо сину рођендан. _____ што сте били стрпљиви.
 _____ парче торте.

8. Погледај речник. У реченицама замени речи речима из речника, али тако да смисао реченица буде исти. Један пример је урађен.

шија – врат
похитао – пожурио
валови – таласи
мокро – влажно

1. Тата је похитао на посао јер се успавао.

Тата је пожурио на посао јер се успавао.

2. Лабуд је извио своју дугачку шију како би дохватио свог птића.

3. Морски валови су љуљали брод.

4. Док сам ходао шумом, избегавао сам мокро лишће.

9. Повежи израз са његовим значењем.

Када је видела колики смо неред
направили, мами је *пао мрак на очи*.

• Све му је лепо у животу.

Јутрос је возач толико брзо возио
аутобус да ми је *срце сишло у пете*.

• Навикла је да ужива
у богатству.

Њему је *живот бајка*.

• Наљутила се.

Она је навикла да живи *на високој нози*.

• Уплашио се.

Одлично
урађено!

31–26

Веома се
трудиш!

25–22

Добро је,
можеш боље!

21–17

Више се
потруди!

16–12

Понови градиво
и биће боље!

11–0

Укупно:

